

EESTI ADVOKATUUR

ESTONIAN BAR ASSOCIATION

Jürgen Ligi

Rahandusminister
Rahandusministeerium
info@rahandusministeerium.ee
Artur.Lundalin@fin.ee

Teie 16.04.2025 nr 1.1-10.1/1928-1
Meie 14.05.2025 nr 1-8/299-1

Maksukorralduse seaduse jt seaduste muutmise seaduse eelnõu

Lugupeetud Jürgen Ligi

Täname, et olete advokatuurile saatnud arvamuse avaldamiseks maksukorralduse seaduse jt seaduste muutmise seaduse eelnõu. Esitame teile advokatuuri maksuõiguse komisjoni poolt kujundatud seisukohad eelnõu osas.

1. MKS § 27 lõike 1 täiendamine punktiga 5¹

Eelnõu punktiga 12 täiendatakse MKS § 27 lõiget 1 punktiga 5¹, mille kohaselt kuulub edaspidi avaldamisele juriidilisest isikust maksukohustuslasele tehtud maksuotsuse resolutsioon, kui selle vaidlustamine ei ole enam menetluslikult võimalik. Maksukohustuslane ei saa vältida maksuotsuse avaldamist sellelabin, et ta tasub maksuotsuse aluseks oleva rahalise kohustuse ära. Kui maksuotsus on kord tehtud, siis ainukene võimalus vältida selle resolutsiivosa avaldamist on tuvastada vaide- või kohtumenetluse korras selle õigusvastasus ning saavutada selliselt selle jäädav kehtetuks tunnistamine või tühistamine.

Antud muudatusega ei saa nõustuda. Juba täna on maksuvõla info avalik ning sellega maksekäitumine avalikkuse kaudu survestatud. Eelkõige on probleem ettepaneku puhul aga selles, et vastav õiguslik lahendus – isegi ära tasutud maksuotsuste avaldamine – loob sisuliselt karistusliku maksu määramise instituudi. Karistus antud juhul ei väljendu aga mitte maksumääras, vaid haldusakti resolutsiooni avalikustamises. Seeläbi tekib maksumenetluse ajal ettevõtjale täiendav surve vältida maksuotsust ja leppida menetluse ajal üksnes avalikustamise hirmu tõttu maksuhalduri tõlgendusliku hüpoteesiga ehk viia deklaratsiooni parandused sisse isegi siis, kui ta riigi tõlgendusega ei nõustu (kuid avalikustamise vältimiseks ei taha ka maksuhalduriga vaielda). Kokkuvõttes on eelnõu puhul jäetud tähelepanuta sellega maksuhaldurile antav täiendav survemeetod ehk sisuliselt on tegemist karistusliku maksu määramise vormiga. Antud lahenduse proportsionaalsust ei ole analüüsitud.

Lisaks on küsimus veel selles, et kui maksuhalduri arvates on mõne maksumaksja suhtes tehtud „liiga palju“ maksuotsuseid (mis on aga ära tasutud), siis avalikkusel puudub adekvaatne info, mille pinnalt hinnata vajadust võtta seisukoht vastava isiku maksumoraali osas. Üksnes maksuotsuse resolutsioonist ei ole võimalik saada ülevaadet isiku maksumoraaliga seonduvast. Samal ajal on aga maksuhalduril olemas nii asjakohane teave kui õigusliku võimalused vastava olukorra tegelemiseks. Seda rolli ei saa maksuhaldur piiratud info kaudu ära delegeerida ja anda selliselt maksumoraali kujundamine üle täpsemalt informeerimata avalikkusele.

2. MKS §-i 40 täiendamine lõikega 1²

Eelnõu punktiga 17 lisatakse MKS §-i 40 uus lõige 1², mille kohaselt oleks teatud tingimustel võimalik panna maksukohustuslase maksuvõla tasumise eest solidaarselt vastutama ka selline juhatuse liige, kes seda maksuvõlga omaenda süülise tegevusega põhjustanud ei ole, kuid kes tahtlikult jätab kohustuse täitmata. Peaasjalikult peaks solidaarne vastutus tekkima olukorras, kus esindataval on piisavalt vara, et maksuvõlg tasuda, kuid uus juhatuse liige põhjendamatult hoidub sellest kõrvale või suisa keeldub sellest, või näiteks kui ta pahauskselt viib varad ettevõttest välja maksudest kõrvalehoidumise eesmärgil.

Ettepanekuga ei saa nõustuda. Juba täna on MKS § 89 lg 1 kaudu tagatud see, et kui maksukohustuslane (sh uus juhatuse liige) enne maksusumma määramise aegumist (§ 98) avastab, et äriühingu nimel esitatud deklaratsioonis esinevad vead, siis on maksukohustuslane kohustatud sellises olukorras deklaratsiooni parandama ning varasemal tasumata maksukohustuse ära tasuma. Seletuskirja puhul jääb ka ebaselgeks, et kui maksukohustuslasel on tekkinud maksuvõlg ja tal on varad selle tasumiseks, siis miks maksuhaldur ei saa teha täitetoiminguid ja peaks justkui ära ootama juhatuse liikme poolset sammud. Kokkuvõttes ei ole selge, mis on eelnõu regulatsiooniga saavutatav täiendav õiguslik võimalus.

3. MKS §-i 96 täiendamine lõikega 5¹

Eelnõu punktiga 23 lisatakse MKS §-i 96 uus lõige 5¹, mille kohaselt ei ole MTA enam seotud piiranguga, mis keelab teha vastutusotsust enne, kui MTA pole eelnevalt üritanud kolme kuu jooksul võlga sisse nõuda sissenõudmismenetluses. Kehtiva MKS § 96 lõike 5 kohaselt võib vastutusotsuse teha vaid siis, „/.../ kui maksumaksja või maksu kinnipidaja suhtes on alustatud sissenõudmist /.../ ning selle tulemusel ei ole õnnestunud kolme kuu jooksul võlga sisse nõuda või kui maksumaksjale või maksu kinnipidajale on välja kuulutatud pankrot.“ Kolme kuu piirang eksisteerib ennekõike selleks, et realiseerida säästlikkuse printsiip, ehk anda maksumaksjale või maksu kinnipidajale võimalus vabatahtlikult tasuda oma võlg enne vastutusotsuse tegemist. Kõnealune säte on sõnastatud imperatiivselt, ehk seda nõuet tuleb järgida ka siis, kui objektiivsetel põhjustel on juba ette näha, et sundtäitmine kolme kuu jooksul on võimatu – näiteks põhjusel, et maksukohustuslasel ei ole piisavalt vara, et võlga tasuda. Olukorras, kus kolme kuu kriteerium ei täida ilmselgelt enam oma eesmärki ning asub põhjendamatult takistama menetluse kulgemist kiirel ja efektiivsel viisil, peaks olema sellest võimalik kõrvale kalduda ja teha vastutusotsus ära ootamata kolme kuu möödumist.

Täiendusettepanekuga nõustuda ei saa. Alates 2002. kehtivas maksukorralduse seaduses on tehtud väärtusotsustus, et juhatuse liikme vastutust ei rakendatakse tormakalt ja kergekäeliselt. Juhatuse liikme vastutuse instituut on subsidiaarne ja aktsessoorne. Täpsemalt, esindaja vastutab äriühingu maksuvõla eest vaid teatud tingimustel ning lisaks juhul, kui maksukohustuslane ise ei ole suuteline seda tasuma. Neid põhimõtteid on muuhulgas mõeldud hoidma ja kaitsma seaduses sisalduv kolme kuuline viivitus. Seletuskiri ei selgita aga seda, et kas ja mis asjaolud on võrreldes 2002. aastaga tänaseks muutunud, et esineks vajadus teha põhimõttelisi muudatusi sekundaarse olemusega juhatuse liikme instituudis.

Lugupidamisega

allkirjastatud digitaalselt

Imbi Jürgen
Esimees

Merit Aavekukk-Tamm 6979 253
merit.aavekukk-tamm@advokatuur.ee